

поширювали дані про стан навколишнього середовища, про виконання підприємствами природоохоронного законодавства та покарання винних в конкретних порушеннях, про можливості, що надає НТП для виконання вимог раціонального природокористування тощо. Більш того, підприємства однієї галузі не обмінюються інформацією про стан природоохоронної діяльності. Відсутній механізм розповсюдження еколого-орієнтованих методів управління підприємством;

На нашу думку, перелічені недоліки виникають, перш за все, через недостатній рівень професійної еколого-економічної компетентності управлінських кадрів і відсутність науково-методичного забезпечення в навчанні державних службовців еколого-орієнтованій діяльності.

Усунення всіх визначених недоліків та удосконалення механізмів управління ЕЕС можливе на підставі регіонального підходу, який враховує специфіку території.

Список використаних джерел

1. Сійкий екологічно безпечний розвиток в Україні. : Навч. посібн. / Ф.В. Вольвач, М.І. Доброход та ін. / За ред. Доброхода М.І. - К.: МАУП, – 2002. – 104 с.

2. Марова С.Ф. Державні механізми управління безпекою життєдіяльності населення техногенних регіонів: дис. ... доктора наук держ. Упр.: спец.: 25.00.02 «Механізми державного управління» / С.Ф. Марова.– Донецьк, 2010.– 464 с.

Варава Л.М., д-р екон. наук, професор

Варава А.А., канд. екон. наук

Державний вищий навчальний заклад

«Криворізький національний університет»

м. Кривий Ріг, Україна

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ В УМОВАХ ГІРНИЧОДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Більшість підприємств залізорудної промисловості України – великі суб'єкти підприємницької діяльності, до складу яких входить значна кількість підрозділів основного, допоміжного та обслуговуючого виробництва, а також адміністративно-управлінської сфери. До них належать: 1) підприємства (або група підприємств (шахт)) з видобутку корисної копалини підземним способом; 2) гірничо-збагачувальні комбінати (видобуток корисної копалини відкритим способом з подальшою переробкою в межах даного підприємства для отримання певних видів металургійної сировини (концентрату, агломерату, обкотишів)).

У сучасних умовах домінуючою формою організації гірничо-металургійного бізнесу стає холдингова компанія, а більшість підприємств входить до складу вертикально-інтегрованих структур. Таким чином, на рівні корпорації розробляється загальна (корпоративна) стратегія розвитку гірничодобувних, гірничо-збагачувальних та металургійних підприємств.

Корпоративна стратегія формулює напрями розвитку підприємств на запланований стратегічний період, найбільш важливі зміни у ринкових пріоритетах, виробничій сфері, організації та управлінні, координації виробництва та збуту в компанії. Але важко на корпоративному рівні урахувати всю специфіку конкретного підприємства. Очевидно, що кожне підприємство має урахувати особливості свого функціонування та досягнення поставлених цілей при розробці окремих стратегій (конкурентних, функціональних ресурсних). Фактично на основі загального стратегічного курсу компанії кожне підприємство має можливість розробляти свій «стратегічний набір», а значить формувати власне фінансове забезпечення для його реалізації.

Фінансове забезпечення є окремою підсистемою стратегічного управління, основними функціями якої на підприємствах є: пошук оптимальних умов і джерел фінансування стратегічної і поточної діяльності; визначення обсягів потреб у фінансових ресурсах на стратегічний період; розробка складових фінансової стратегії, що відповідають її типу та сприяють досягненню поставлених цілей; розподіл фінансових ресурсів за напрямками діяльності.

Реалізація фінансового забезпечення стратегічних змін здійснюється відповідно до розробленої фінансової стратегії, що повинна забезпечити ефективну взаємодію джерел фінансування і підвищення прибутковості власного капіталу (ВК) у стратегічному періоді.

Основною парадигмою сучасної управлінської діяльності є зростання ринкової вартості (РВ) [1], при якому головним завданням функціонування підприємства повинна бути максимізація добробуту його власників. Таким чином ринкова вартість підприємства береться як головний критерій ефективності використання капіталу підприємства. РВ може визначатись значно більшою кількістю факторів (матеріальних й нематеріальних), ніж розміри прибутку або економія за витратами (що мають свої межі при використанні певних технологій).

Система цілей для сучасного періоду розвитку гірничодобувних підприємств зорієнтована на подолання кризових явищ та створення стійких ринкових позицій, що обумовлює *стабілізаційний етап* в процесі реалізації корпоративної стратегії. Стабілізація діяльності в подальшому забезпечує ефективний розвиток виробництва на основі стратегічних змін (*реструктуризаційний етап*). Відповідно до реалізації цих етапів може бути обрана система фінансових цілей. Розглянемо умови й сфери встановлення цілей фінансового розвитку гірничодобувних підприємств відповідно до обраних стратегічних пріоритетів (табл.1).

Таблиця 1

Види фінансових стратегій відповідно до концепції корпоративної стратегії

Вид корпоративної стратегії розвитку	Вид фінансової стратегії підприємства	Стратегічні фінансові цілі
Стабілізація діяльності, забезпечення стійкого розвитку	Фінансування заходів щодо забезпечення (збереження) конкурентоспроможності у всіх сферах діяльності; фінансове	1. Ефективне формування фінансових ресурсів. 2. Зростання частки ВК при формуванні фінансових ресурсів.

	забезпечення стійкого зростання підприємства	3. Забезпечення ефективного розподілення фінансових ресурсів на користь пріоритетних напрямів. 4. Оптимізація структури фінансування.
Реструктуризація за основними напрямками діяльності	Фінансове забезпечення заходів щодо підвищення конкурентоспроможності підприємства; фінансова підготовка прискореного зростання підприємства	1. Формування ефективної інвестиційної стратегії. 2. Вибір основних напрямів інвестування й джерел фінансування інвестиційних проектів. 3. Урахування інвестиційних і фінансових ризиків при реалізації стратегії.

На першому етапі реалізується «помірний» тип стратегічної фінансової політики, що визначається стратегією формування фінансових ресурсів (ФФР) підприємства (рис. 1). До окремих складових зазначеної стратегії можна віднести стратегії формування власних ресурсів (ВФР) і залучення позикових фінансових ресурсів (ПФР).

Інформаційною основою для розробки даної стратегії є результати проведеного фінансового аналізу на підприємствах і обґрунтування джерел фінансування запланованих заходів.

Загальний обсяг інвестиційних ресурсів підприємства в стратегічному періоді формується з урахуванням вибраного типу фінансової політики. При цьому розглядаються можливі джерела поповнення ВФР і ПФР. Чим «агресивніше» політика корпоративної і фінансової стратегій, тим більший обсяг інвестиційних ресурсів повинен плануватися підприємством.

Визначимо можливі джерела забезпечення фінансовими ресурсами стратегічних заходів на гірничодобувних підприємствах (рис. 1).

Довгострокова фінансова політика підрозділяється на окремі короткострокові періоди, протягом яких підприємство прагне максимізувати власні джерела фінансових ресурсів. Важливе значення у складі ВФР має прибуток, що забезпечує приріст ВК, а відповідно й зростання РВ підприємства. Слід зазначити, що в силу того, що більшість гірничодобувних підприємств належать до фондоемних виробництв, то вагомим засобом реінвестування ВК є амортизаційні відрахування.

Розмір прибутку визначається багатьма факторами: 1) обсягами продажу; 2) ціною товарної продукції; 3) рівнем виробничих і збутових витрат; 4) зовнішніми факторами функціонування. Як у поточному, так і в стратегічному плануванні передбачаються можливості зростання прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства, як джерела інвестиційних ресурсів за рахунок існуючих резервів і дивідендної політики. Відомим критерієм, що відображає необхідність максимізації суми ВФР за рахунок внутрішніх джерел, є: $P_q + AB \rightarrow VFR_{max}$, тобто валове самофінансування.

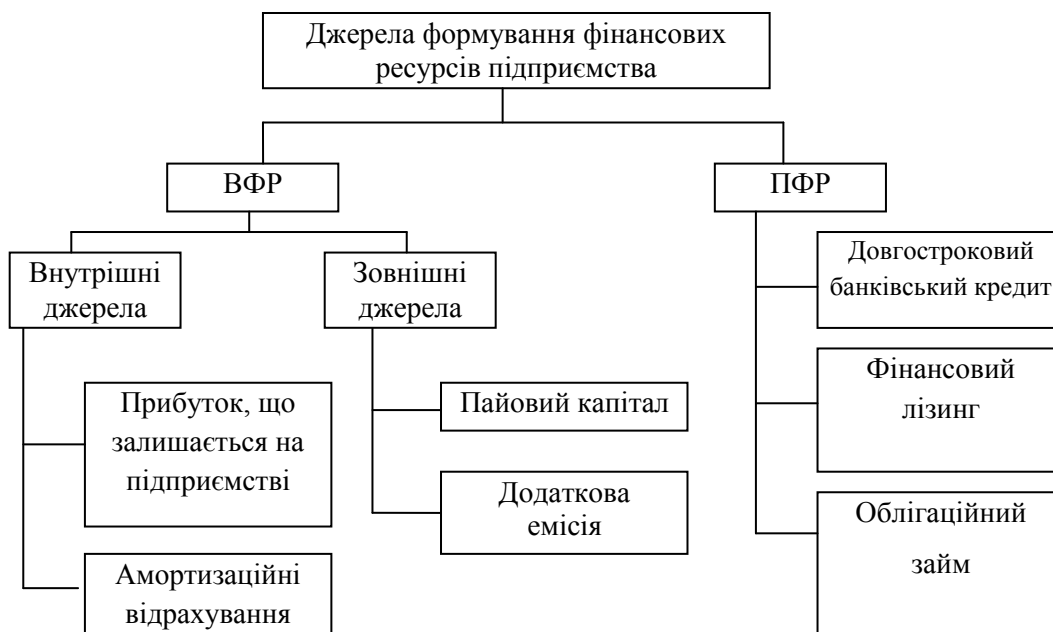

Рис. 1. Склад основних джерел формування фінансових ресурсів підприємства

Обсяг залучення *ВФР* із зовнішніх джерел повинен, як правило, забезпечити ту їхню частину (залишок потреби в *ВФР*), що не вдалося сформувати за рахунок внутрішніх джерел фінансування.

Використання *ПФР* дозволяє забезпечувати більш ефективно використання *ВФР* і підвищити РВ підприємства. Головною метою залучення *ПФР* у стратегії *ФФР* на гірничодобувних підприємствах є прискорене фінансування стратегічних інвестиційних проектів, пов'язаних з відновленням обладнання основних виробничих комплексів, реконструкцією й модернізацією.

У сучасних умовах при формуванні ефективного залучення *ПФР* слід відзначити два показники: строк надання кредиту, що вважається оптимальним, якщо протягом його повністю реалізується мета залучення коштів; ставка процента за кредит, що фактично визначає його вартість.

За рахунок значної частки необоротних активів гірничодобувні підприємства мають досить високий рівень фондоємності виробництва товарної продукції і нижчий кредитний рейтинг [1], а тому змушені орієнтуватися у своїй діяльності на використання *ВК*.

В умовах великомасштабної реструктуризації (при «агресивному» типі стратегічної політики) за фінансову стратегію приймається інвестиційна, котра повинна розвивати й зміцнювати ті напрями економічної, управлінської та фінансової діяльності, основи яких були закладені при реалізації стратегії *ФФР* в умовах стабілізаційного етапу функціонування.

Список використаних джерел

1. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия/Бланк И.А. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 720 с.